

Nieuwsbrief

Jaargang

16

Nummer

48

april 2024

NIEUWSBRIEF JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

Beste Kunstvriend,

Op de eerste plaats dank voor uw positieve, informatieve en financiële respons op onze laatste nieuwsbrief.

Op Vrouwendag 8 maart 2024 titelde een kwaliteitskrant: “*Vrouwen zijn nog steeds een blinde vlek op Wikipedia*”. Wij opteerden alvast om deze lacune aan te vullen met een wetenschappelijk betrouwbare partner, het ADVN. Daarom nemen wij in deze nieuwsbrief het lemma over dat wij voor de Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging opstelden met een korte levensbeschrijving van Elisa Goedemé. Met dank aan de redactie voor hun bereidwillige medewerking.

Zoals u kon lezen in onze vorige nieuwsbrieven is ook het levensverhaal van Elisa rijker aan verhalen dan men in een zakelijk lemma verneemt. Daarom gaan wij verder met enkele herinneringen aan een van haar eminente muzikelaars Jan Blockx, later directeur van de Antwerpse muziekacademie. Ook in Brugge kreeg Elisa contact met *belangrijke vrouwen* o.a. met Bertha Van Oye, dochter van Gustaaf Van Oye en Anna-Catharina Schmitz. Zij was de echtgenote van Dr. Raphaël Rubbrecht. Joe kreeg als kunstschilder opdrachten van de familie. Zie het portret van Anna-Catharina dat wij bespreken in deze nieuwsbrief.

Tot slot nemen wij respectvol afscheid van de heer Lionel Vandenberghe,

Piet De Baere & Co English

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:
Vrienden Joe English, Kunstschilder
Vuldersreitje 2 - 8000 Brugge
www.joe-english-kunstschilder.be
e-mail: co.english2@gmail.com
BE09 1210 4043 7257 English M

In dit nummer

Beste Kunstvriend	p.1
Lemma Elisa Goedemé,DEVB	p.2
Mensen rond Elisa Goedemé, (5)	p.4
Jan Blockx - Anna Catharina Schmitz	
Encyclopedie Vl.Bew.Synthese	p.6
VOS 100 jaar	p.7
In Memoriam Lionel Vandenberghe	p.8

Elisa Goedemé in de Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging

Elisa Goedemé ca. 1905

Elisa Goedemé (1876-1926) was een Antwerpse pianiste, koorleidster en zangeres van het Vlaamse kunstlied. Als weduwe van kunstschilder Joe English zette ze zich na de Eerste Wereldoorlog in voor zijn nagedachtenis.

Alternatieve naam

Elisa

Geboorte

Antwerpen, 15 mei 1876

Overlijden

Brugge, 17 juli 1926

Van het café-chantant naar de muziekacademie

Elisa, dochter van Karel Goedemé (1843-1928) en Maria de Bie (1843-1901), groeide op in het bekende café-chantant De Volksvriend aan de Vischberg in Antwerpen. Vader Karel was uitbater en trad zelf op als kluchtzanger in zijn eigen revues.

Samen met haar jongere zus Jette (Henriette) volgde Elisa de lagere en middelbare school bij de Franstalige Soeurs de Notre Dame de Namur (à Anvers). Toen het gezin Goedemé in 1891 verhuisde naar de Markgravestraat zetten Elisa en Jette Goedemé hun opleiding verder aan de Vlaamse Muziekhogeschool van Peter Benoit (1831-1901). Daarna vervolgde Elisa haar opleiding tot zangeres bij Barend Tokkie aan het in 1893 opgerichte operagezelschap Nederlandsch Lyrisch Tooneel.

Zangeres en partner van Joe English

Met deze vorming kon Goedemé participeren aan het muziekleven in Antwerpen, op de achtergrond van de ontluikende vrouwenbeweging. Onder de leiding van Keurvets (1853-1916) zong zij in 1902 mee in een concert met 'Geestelijke muziek' van Peter Benoit en in 1903 als sopraan in het groot koor bij de uitvoering van diens oratorium De Oorlog. Bij een optreden als soliste aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium met liederen van Verheyden, Ontrop en Eelen, ontmoette zij Joe English (17 april 1904). Hij studeerde als 'Soldaat-universitair' aan de Kunstacademie onder leiding van Juliaan de Vriendt, die organisator was van het concert. Van toen af volgde het culturele leven van Goedemé een tweevoudig spoor. Zij werd een belangrijke steun voor English bij zijn deelname aan de Romeprijzen (1904, 1907 en 1910) en de Godecharleprijz voor schilderkunst (1907). Daarnaast werd ze gevraagd als zangeres bij de Vlaamse Vlaggefeesten van studentenverenigingen, voor het Dauidsfonds (Merksem 1910) en bij andere culturele gelegenheden.

Joe English was de grafische ontwerper van het borduuratelier 'Huis English' van zijn vader Henry English en verzorgde de contacten. Goedemé volgde hem naar Brugge, zij huwden op 14 juni 1910 in Antwerpen. Het jonge echtpaar ontwikkelde een netwerk van Vlaamsgezinde kunstvrienden met Jef van Hoof, Cyriel Verschaeve, de paters Jules Callewaert en Nyssen, de families Verstraete, Dosfel, Denys, Hoste, De Groeve, Fonteyne e.a. Uit die periode dateert het bekende symbolistische schilderij Hommage aan Peter Benoit (Brussel 1912, Doe Stil Voort), waarbij English Goedemé portretteerde als zangeres, terwijl ze door Bertha Rubbrecht-van Oye begeleid aan de piano. In 1912 werd hun dochter Lieve geboren. Tijdens de winter 1913-1914 namen ze hun intrek in het kunstenaarshuis dat ze lieten bouwen in Sint-Michiels naar ontwerp van architect Huib Hoste. Acht maanden later brak de oorlog uit.

Op 1 augustus 1914 werd English gemobiliseerd als reservist naar het bolwerk Antwerpen. Hij en Goedemé zouden elkaar nooit meer terugzien. Pas vanaf april 1915 kregen ze opnieuw schriftelijk contact via English' zussen die in Londen verbleven. Hun zoon Jozef-Raphaël (1915-1967) werd geboren op 11 maart 1915. Tijdens de oorlog gaf Goedemé piano- en zangles. Op vraag van de kapelaan Robrecht de Smet richtte ze in 1917 het dameskoor Bond van Vrouwenadel-De Anjelier op in Ver-Assebroek bij Brugge. Via De Smet was Goedemé in 1918 bovendien minstens tijdelijk betrokken bij een 'Damenkomiteit' dat de Vlaamse krijgsgevangenen ging bezoeken. De werking bevond zich in de invloedssfeer van de Flamenpolitik, maar in hoeverre Goedemé zich daarvan bewust was, is onduidelijk. Joe English stierf op 31 augustus 1918 in Vinkem achter het IJzerfront.

Na de Eerste Wereldoorlog

Na de Eerste Wereldoorlog nam Goedemé het initiatief in 1919 tot een eerste retrospectieve tentoonstelling met de schilderijen van haar overleden echtgenoot en ze werkte mee aan de samenstelling van het kunstalbum Uit het werk van Joe English (1920) door Alfons de Groeve. Op uitnodiging van Oscar Dambre, Frans Daels en Samuel de Vriendt was ze met haar twee kinderen aanwezig op de Joe English-hulde (Veurne 1920). Bij de Gebroeders Van Raemdonck-hulde zong zij op de 'buitengewone kunstavond' Vlaamse liederen van Benoit en Joseph Reylandt (18 september 1921). Als lid van het IJzerbedevaartcomité stimuleerde ze vanaf 1924 de oprichting van de eerste IJzertoren naar het model van de door English ontworpen Heldenhuldezerk. Als pianiste, zangeres en koorleidster bleef Goedemé een veelgevraagde vertolkster van Vlaamse kunstliederen. Zo trad ze onder meer op tijdens de Guido Gezelleherdenking in Brugge (1924) met liederen van Lodewijk Mortelmans, Jef van Hoof, Joseph Reylandt en Dom Creps. In 1926 overleed ze in Brugge op vijftigjarige leeftijd. Op de stedelijke begraafplaats van Sint-Michiels kreeg ze in 1929 een Heldenhuldezerkje. Dankzij haar werd het familie-archief English-Goedemé en het kunsthistorische erfgoed van Joe English zorgvuldig bewaard.

Mensen rond Elisa Goedemé. (Levensverhaal deel 5)

Jan Blockx (Antwerpen 1851-Kapellen 1912)

Een van de belangrijkste muziekleraars van Elisa aan de Antwerpse muziekacademie was Jan Blockx. Vanaf 1885 was hij er docent, componist en dirigent. In 1901 werd hij na het overlijden van Peter Benoit, directeur benoemd van de Vlaamse muziekacademie.

Elisa bewaarde van Blockx enkele persoonlijke documenten en partituren. Een leuke anekdote is het naamkaartje dat hij stuurde (10x6cm) met postdatum 22 november 1897 aan "*Mejuffter Goedemé, Markgravestraat, Antwerpen*". "*Ik moet naar Parijs vertrekken en denk niet voor zaterdag terug te zijn. Tot mijn spijt ben ik dus genoodzaakt onze cursus 8 dagen te verschuiven. Kende ik maar de adressen van de andere juffrouwen die de cursus volgen. Indien u ze kent mag ik u dan vriendelijk vragen een woordje te schrijven. Zodat ze zich niet nutteloos zouden aanbieden. Met beste dank. Ontvang mijne hartelijke groeten. Je Jan Blockx.*" Welke muziekcursus Elisa bij hem volgde weten wij niet. Was er een aparte voor Juffrouwen? Hij kende alleen het thuisadres van Elisa en hij betrouwde erop dat zij de anderen (hoeveel en wie) zou verwittigen. Waarom zou hij onverwacht moeten vertrokken zijn? Bekend is dat Blockx geregeld naar zijn Parijse muziekuitgever Heugel van de uitgeverij "Au ménestrel" (Rue Vivienne nr 2) moest voor publicatie van een van zijn composities. Wellicht ging hij ook naar de repetities en de uitvoering van één van zijn werken in Franstalige versie van zijn opera "De Herbergprinses" (1896)?

Jan Blockx

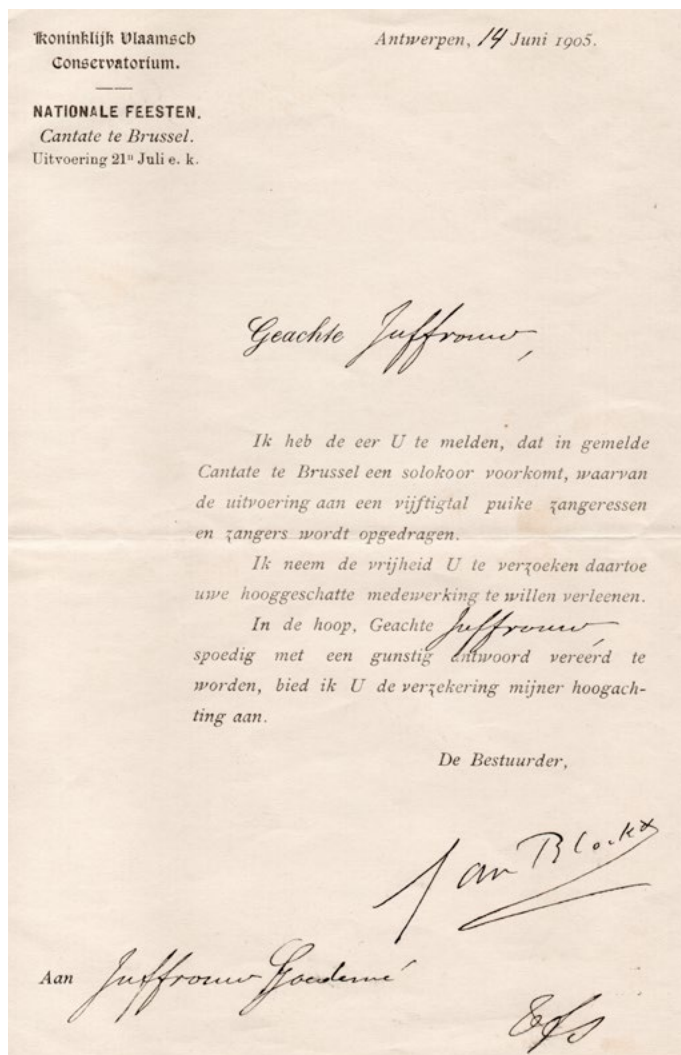
Nederlandsch Lyrisch Tooneel van Antwerpen

BESTUUR

JEF JUDELS — BERNARD TOKKIE

Briefhoofd van de Vlaamse Opera

Toen Elisa verder studeerde aan de Vlaamse Opera bij Judels (zie Nieuwsbrief 47) kopieerde zij het **'Moederlied'**. Muziek van Jan Blockx (leipzig 1880), tekst Gentil Antheunis. Handgeschreven muziekpartituur van de Nederlandse versie. Gesigeneerd: *E. Goedemé 10 september 1902* (3 blz.) Uit: Jan Blockx, **Liederalbum** (opus 25, 1ste reeks), Possoz Antwerpen, 1882, p18-21. Nederlandse, Duitse en Franse Poëzie. Opgedragen aan "Herrn Professor J. Von Bernuth freundlich gewidmet". Eerst stelt de componist een wiegende inleiding (si mol maat 6/8) van de piano voor. Daarop neemt de zangstem de wiegende melodie over. "*Slape, slape, doe! Slaap en sluit uw oogjes toe!*" Het kindje herstelt van een grote verkoudheid en de moeder is bezorgd en bang dat het niet zou slapen '*Mijn hart is zwaar, mijn ziel is bang*' wordt ondersteund met verschillende losstaande akkoorden tot een gedempte uitroep '*Mijn Kind!*' Waarop de piano de zangstem opnieuw ondersteunt om rustig verder te wiegen tot het kind in pianissimo in slaap valt... en de moeder gerustgesteld is. Het is een liefdevol lied waarbij de melodie en tekst één zijn. Musicoloog Willaert stelde vast "*dat Blockx in zijn liederen anders zingt dan zijn leermeester Benoit. Hij kan liefde voor muziek opwekken*".

Uitnodiging van Jan Blockx aan Elisa

Nog een leuke anekdote: Elisa Goedemé kocht de partituur bij muziekhandel Van Kerkhoven-Donnez in de *Wiegstraat* 19, Antwerpen. Moest zij dit *wiegelied* evenals de **'Sérénade de Milenka'** uitvoeren als examenproef aan de Opera? Zij zou het herhaaldelijk uitvoeren in haar zangloopbaan. In het liefdeslied "Sérénade de Milenka" van Blockx voor twee gelijke stemmen en piano (1901, Heugel Paris) naar het ballet "Milenka" (1888) zou Elisa de 2de sopraanstem gezongen hebben (tekst F. Elmer naar de poëzie van Lagye)

De **'Negen kinderliederen'** van Blockx (opus 50) opgedragen "aan mijn lieve kinderen" hadden tot doel "een overgang te zijn tussen het eenvoudige lied en de kindercantate, die de hoogste uitdrukking is van de kindermuziek literatuur". Elisa zou het nr.5 **'Zomergetij'** (opus 51) op tekst van Jan Van Droogenbroeck (1835-1902) uitvoeren met een tweestemmig kinderkoor begeleid door het klavier. Haar dochter Godelieve English zou dit lied ook gezongen hebben begin van de jaren 1930.

Op 14 juni 1905 kreeg zij van Blockx, de bestuurder, een voorgedrukte uitnodigingsbrief (13,5 x 21cm, 4 blz.) **KVC, Nationale feesten "Cantate te Brussel"**. Met het verzoek of zij op 21 juli eerstkomende wilde zingen in het solo-koor met 50 mannelijke en vrouwelijke

zangers, Maw. Elisa werd gevraagd om op de Belgische Nationale feestdag te Brussel mee te zingen in de première van de cantate van Blockx *“Feest in den lande”* (1905). Reeds op 22 juli (!) 1905 kreeg zij via de post zijn *“Innigste dank voor het schoon geschal”* met de hand geschreven op een naamkaartje (10 x 6 cm) vanwege Jan Blockx, bestuurder van het Koninklijk Vlaamsch Conservatorium.

Omwille van deze activiteiten in het Franstalige Brussel en in Parijs werd Blockx als directeur van het Vlaams Conservatorium wel eens door zijn collega's in het vizier genomen. Nochtans *“Met de bijval die de uitvoering van zijn opera's kende, zette Blockx de Vlaamse Liedkunst en opera op de internationale kaart”* (J. Dewilde)

Het portret van Anna Catharine Schmitz

gesign. r.o. Joe English, o.d., 60 x 70, originele inlijsting 80 x 107, privé bezit. Dit werk was niet bekend in de masterscriptie van P.C. De Baere 1972. Aanwezig in de tentoonstelling over Joe's Kunst, 2008 in Diksmuide (cat. p.32, nr. 28).

Mevrouw Weduwe Van Oye-Schmitz, in het zwart gekleed kijkt ons afwachtend aan, *“Wat wilt u van mij weten?”* schijnt zij ons te vragen. *“Mevrouw kunt u zichzelf eens voorstellen? En hoe komt het dat Joe English u portretteerde?”*

Ik ben de dochter van Wilhelm Schmitz en Anna Schiffer en groeide op in Büsbach, Stolberg bij Aken (D.) samen met drie broers Wilhelm, Josef en Karl. Ik ben geboren op 11 augustus 1849 en gehuwd in 1878 met Gustave Van Oye (Torhout, 1843-1895). Hij was de zoon van Dr. René Van Oye en de jongere broer van dokter en dichter Eugene Van Oye (Torhout 1840-Gistel 1926). Wij woonden in het ouderlijke huis 'Kasteel Ravenhof' in Torhout. Daar werd op 12 november 1879 onze enige dochter Bertha Van Oye geboren (Torhout 1879-Brugge 1969). Na het overlijden van mijn echtgenoot Gustave werd het (familie)bedrijf, een Vlaszwingelarij en linnenfabriek overgebracht naar de grensgemeente Halluin (Fr.), bekend als de firma “Gustave Van Oye et cie, Tissage Mécanique”.

Toen Bertha in 1902 huwde met Dr. Raphaël Rubbrecht, oogarts (Roesbrugge 1874-Brugge 1955), ging haar moeder bij hen inwonen in 'Huis Ravenstein'. Dit was gelegen aan de Molenmeers 11 in Brugge, palend aan de Sint Annarei. Op de plaats van het vroegere Hof van Leffinge, nu is daar het Boutique hotel Van Cleef gevestigd. In 1912 werd daar hun enige zoon Jan Rubbrecht geboren (1912-1969).

Joe English en zijn echtgenote Elisa Goedemé werden vrienden aan huis, want toen zij in 1910 huwden kwamen zij wonen in Verversdijk nr. 11 aan de overzijde van de Sint-Annarei. Volgens Paul C. De Baere zou English in 1904 reeds kennis gemaakt hebben met Dr. Rubbrecht daar hij last had van een oogontsteking. Het was ook het jaar waarin Joe deelnam aan de Romeprijs in Antwerpen waar hij studeerde aan de Academie voor schilderkunst. De vriendschap tussen de gezinnen Rubbrecht-Van Oye en English-Goedemé werd dan ook door Joe vereeuwigd in verschillende schilderijen die bewaard worden in beide families. Zoals het werk *‘Hommage aan Peter Benoit’* (1912) dat de twee vriendinnen in een muzikale en symbolistische sfeer weergeven. De portretten van *‘Dokter Raphaël Rubbrecht’* en zijn schoonmoeder *‘Anna-Catharina Schmitz’*, maar ook een

Anna Catharina Schmitz,
gesign. r.o. Joe English, o.d., 60 x 70,
originele inlijsting 80 x 107, privé bezit.

uniek portret van 'Bertha Van Oye' zittend op een chaise-longue zijn weergegeven in het decor ten huize van de familie Rubbrecht. In 1932 verhuisde het gezin Rubbrecht-Van Oye naar hun nieuwgebouwde woning 'Hof Ter Wilgen' in de Stijn Streuvelstraat in Brugge met zicht op de Molens. Mevrouw A.C. Van Oye-Schmitz overleed er op 28 mei 1933.

Via dit portret maakten wij kennis met drie Vlaamse families die een waardevolle rol speelden op cultureel en medisch vlak in de Brugse regio, vòòr en na WO I.

Litt. Naast onze Nieuwsbrieven en de Nieuwe Encyclopedie VL. Bew.

- A. Van den Bon, Geschiedenis van de Brugse Verpleegsterschool, 1969
- Huldeboek Dokter Eugene Van Oye, VTB, 1969
- Romain Vanlandschoot, Kapelaan Verschaeve, 1998
- Aachener Zeitung, 16.10.2019, Junge Stolbergerin heiratet Flämische Textilfabrikanten.

Encyclopedie van de Vlaamse Beweging. De Synthese.

Lannoo Tielt, 2024, 680 blz.

Aragorn Fuhrmann en Sarah Menu beiden onderzoekers bij het ADVN, coördineerden het project van de digitale Encyclopedie: www.encyclopedievlaamsebeweging.be

Aan deze lijvige synthese op papier werkten meer dan 50 experts mee. Beide samen zijn een titanen-arbeid! Proficiat. Bruno De Wever verzorgde de "Introductie tot de geschiedenis van de Vlaamse Beweging". De thematische hoofdstukken werden alfabetisch gerangschikt van Beeldende Kunst, tot Waalse beweging in 37 hoofdstukken door 50 auteurs. "Beweegt de Vlaamse beweging nog?" vraagt Ludo Simons zich tot slot bezorgd en humoristisch af. Met twee aparte inlassingen illustraties in kleurendruk en per hoofdstuk de bibliografie. Het register geeft een overzicht van personen, organisaties en tijdschriften in alfabetische volgorde. Een onmisbaar naslagwerk!

Onze Lieve Vrouw van de IJzer
(K.I.A 19), mixed media op zwaar papier met grove korrel, 82x87,2.
Gesigneerd r.o. Joe English B.183 4C, niet gedateerd (midden 1916).

Het was voor ons een eer en een genoegen om met de lemma's van Joe English en Elisa Goedemé te mogen meewerken aan de digitale versie van de NEVB. Met respect voor de auteurs zijn wij in de essays op zoek gegaan naar de sporen over Joe English.

In "Beeldende kunst", geven Kurt De Boodt (1969), Aragorn Fuhrmann (1995) en Tom Verschaffel (1964) hun visie over: *Vlaamse kunstenaars tussen afstand en engagement* (p.57-77). In de paragraaf "kunstenaars aan het front" wordt de evolutie geschetst die English doormaakte van de kring rond Belpaire en de Belgische Standaard over zijn werk voor de Frontbeweging en heldenhulde, tot zijn taak als schilder van de Artistieke Sectie van het Belgisch Leger. In de slotparagraaf "katholieke kunst tussen traditie en vernieuwing" geven zij het werk van

English een dubbele betekenis (pag. 68) na WO I. “De pentekeningen van English waren propaganda beelden bij uitstek voor het jonge Vlaams nationalisme”. “De Religieus bewogen schilderijen van English kregen de belangstelling van de Vlaamse katholieken voor de christelijke kunst.”

In het essay over de Eerste Wereldoorlog behandelt Antoon Vrints (1978) de historische context (p. 154-167) waar de breuk in de Vlaamse Beweging gebeurde. Na WO I ontstond er een herdenkingscultuur waarbij de herdenking van 1920 (van English) als de bekendste zou uitgroeien tot de jaarlijkse IJzerbedevaart. Vanaf 1990 ging men over tot een nieuwe zakelijkheid in plaats van het historisch sentiment. De herdenking in 2014-18 kreeg een mercantiel en toeristisch karakter “In Flanders Fields”.

Een verassend perspectief biedt Lith Lefranc (1992) in het hoofdstuk *Gender; Van retoriek tot realiteit* (p.195-212). De inleidende paragraaf is volledig gewijd(!) aan English. “In 1916 schilderde Joe English het werk *Onze-Lieve-Vrouw van de IJzer* dat als propagandaprent ging dienen voor de Frontbeweging. Dit schilderij is illustratief voor de manier waarop genderverbindingen werden ingezet in een ontluikende nationalistische ideologie... Deze allegorie kan als Vrouwelijk embleem van de natie vergeleken worden met de Franse Marianne of de Britse Britannica...”(p.195)

Illustratie XXI is de afbeelding van het schilderij “als propagandaprent voor de nationalistische ideologie”. O.L.Vrouw van de IJzer vertoefte in het gezelschap van de Open Brief aan Koning Albert I nav. 11 juli 1917 (ill. XX) en van Bezette Stad van Paul Van Ostayen (1921 ill. XXII)

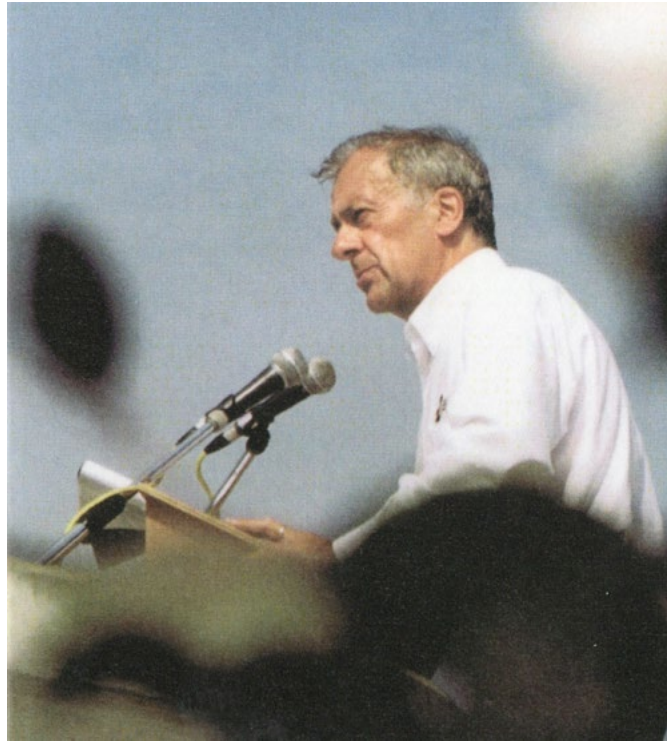
Nick Peeters en Lambert Derenette **VOS. Een blik op het verleden, het heden en de toekomst.** VOS vzw, Mechelse druk, 2023, 69 blz. (illustr.)

Na WO I groepeerden de Belgische oudstrijders zich in hun gemeenten en steden. Om hun gemeenschappelijke belangen te kunnen behartigen stichtte Jozef Verduyn (1864-1936) met Jozef Goossenaerts (1882-1963) de koepelorganisatie Verbond van Vlaamse Oudstrijders, VOS. In 2000 werd dit Verbond omgedoopt tot “Vereniging voor Vlaanderen en Vrede” en erkend als een sociaal-culturele vereniging. Meer hierover kan men tevens vernemen in de Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (digitaal vanaf 29.02.2024). “VOS blijft en werkt verder”. In tijden van oorlog en onvrede in de wereld is de hedendaagse burger geïnteresseerd om te vernemen hoe VOS inspeelt op deze realiteit. Een herdenkingsboek is daar wel niet het meest geschikte medium voor. Maar als men ook een blik werpt op de toekomst verwacht men perspectief. VOS formuleert 9 doelstellingen (p.60-62). Dit ambitieuze programma ligt in de lijn van het “Memorandum” van het Vlaams Vredesinstituut en wat het “Manifest voor Vrede” van Pax Christi nastreeft. Door structurele samenwerking met deze en andere partners kan de jeugd hopelijk gemobiliseerd worden.

De Vrienden van Joe English, kunstschilder waarden ten zeerste de inspanningen die geleverd worden tot het bewaren van het materiele erfgoed. Via de Heldenhuldezerkjes worden de slachtoffers van WO I herdacht. De vele vlaggen illustreren de schat aan verenigingen en sociale organisaties (p.65-67). Dit patrimonium verdient een aparte publicatie.

Kerel met vlag, Joe English,
pentekening bijgezet met aquarel

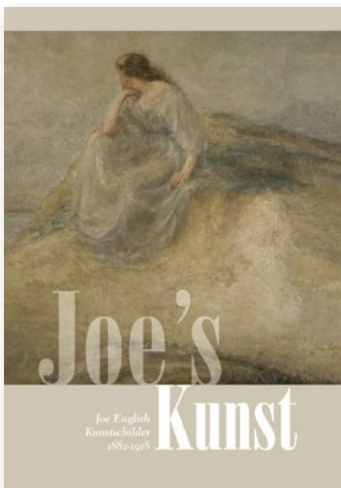

In Memoriam Lionel Vandenberghe (Houtem 1943 – Antwerpen 2023)

Zijn overlijdensaankondiging vermeldt dat hij Vlaming en Vredesactivist was en Vriend van velen. Als medestudent aan de Faculteit Psychologische en Pedagogische wetenschappen (KUL) in de jaren 1963-1967 maakten wij de strijd voor *“Leuven Vlaams”* mee. Allebei waren wij geïnteresseerd in de geschiedenis van Vlaanderen tijdens de 19de eeuw. Lionel schreef zijn eindverhandeling over de Jeugdbeweging en de *“Grote Stoorings”* rond Rodenbach in Roeselare (1875). Mijn studie ging over het ontstaan van opvoeding en onderwijs voor doven en blinden in Brugge (1836) rond Kan. C.L. Carton. Beiden hadden wij een Antwerpse Vlaming als promotor, Lionel: Prof. Kriekemans, ikzelf had prof. D’Espallier. Onze toekomst was psycholoog en ortopedagoog voor de Vlaamse samenleving. Elk op onze manier.

Na onze beroepsloopbaan ontmoetten wij elkaar opnieuw in onze sympathie voor de figuur van Joe English. Hij als voorzitter van het IJzerbedevaartcomité, wij als familie bij de opvolging van ons familiaal kunstpatrimonium.

Voor Vrede, Vrijheid en Verdraagzaamheid,
Oprechte deelneming aan de familie, namens de Vrienden van Joe English, kunstschilder.

De *‘Joe’s Kunst’*-catalogus is nog steeds beschikbaar aan 20€ per exemplaar, inclusief portkosten.

Bestelling door storting op: BE09 1210 4043 7257 ENGLISH M. (voor de vrienden van Joe’s kunst) met vermelding van de titel en bevestig uw adres aan co.english2@gmail.com